

СЕКЦІЯ 9. ЛОГІСТИКА

Сутність категорії «логістична діяльність» в межах системно-діяльнісного підходу

Алькема В. Г., доктор економічних наук, професор, завідувач

кафедри управлінських технологій, Університет економіки та права «КРОК»

Логістична діяльність в сучасних наукових та прикладних джерелах розглядається як інтегрована функція компаній, важлива функція бізнесу, діяльність з управління матеріальними і супутніми потоками, комплекс логістичних функцій та операцій, сфера обслуговування, єдиний технологічний процес усієї виробничо-транспортної системи постачання чи розподілу, вид діяльності суб'єктів господарювання пов'язаний з трансформацією потоків тощо. Дослідженню різних аспектів логістичної діяльності присвячено праці таких вітчизняних і зарубіжних учених: Н. Конішевої [1], Н. Трушкіної [1], Джеймса С. Джонсона [2], Дональда Ф. Вуда [2], Деніеля Л. Вордлоу [2], Поля Р. Мерфі-мол. [2], О. Сумця [3–4], А. Ткачової [5] та інших. Аналізуючи логістичну діяльність промислових підприємств, Н. Конішева і Н. Трушкіна вважають, що це особливий вид господарської діяльності, реалізація якої потребує здійснення послідовних процесів діяльності в єдиному комплексі, що дає змогу мінімізувати витрати і збитки підприємства за рахунок оптимізації логістичного «ланцюга» та зменшення впливу зовнішніх ризиків [2, с. 59]. Американські науковці Джеймс С. Джонсон, Дональд Ф. Вуд, Деніель Л. Вордлоу та Поль Р. Мерфі-мол. розглядають логістичну діяльність як важливу функцію бізнесу, відповідальну за координацію фізичного розподілу і менеджменту матеріалів для економії витрат і підвищення рівня обслуговування [2, с. 29]. З точки зору професора О. Сумця під логістичною діяльністю слід розуміти один із основних видів господарської діяльності, що пов'язаний із плануванням, організацією, управлінням та контролем матеріальних і супутніх їм потоків у процесі їх переміщення від місця виробництва до місця споживання шляхом послідовного та взаємоузгодженого в часі й просторі виконання логістичних активностей, а саме постачання або закупівлі, транспортування, приймання, складування, контролю запасів, комплектації замовлень, вантажопереробки, упакування, розподілу готової продукції, переробки, повернення продукції, що була піддана рекламачії [3–4]. На думку А. Ткачової, під логістичною діяльністю підприємства слід розуміти напрям господарської діяльності, що полягає в управлінні матеріальними і супровідними інформаційними, фінансовими та сервісними потоками підприємства шляхом послідовного та взаємоузгодженого виконання логістичних операцій на основі принципів системності, комплексності, інтегрованості всіх ланок логістичного ланцюга «постачання – виробництво – збут» з метою досягнення довгострокового успіху в бізнесі за рахунок максимального задоволення вимог споживачів, мінімізації витрат, узгодження інтересів усіх учасників товароруку, в умовах ризиків, мінливості та невизначеності зовнішнього середовища [5, с. 3].

Однією з найбільш складних проблем в сучасній науці вважається структуризація та систематизація логістичної діяльності, що пов'язано з низкою особливостей цієї діяльності. По-перше, така діяльність не обмежується рамками одного підприємства і на практиці утворює ланцюг суб'єктів, задіяних в просуванні матеріальних і супутніх потоків. По-друге, при здійсненні цієї діяльності, крім суто логістичних, реалізуються маркетингова, кадрова, інформаційна та фінансова функції. По-третє, оцінка результативності цієї діяльності залежить не лише від

функціональних, а також від просторових і часових ресурсів та їх системного поєднання. По-четверте, логістична діяльність здійснюється із залученням значної кількості контрагентів в умовах невизначеності та ризику. По-п'яте логістична діяльність надто диференційована за видами, кожен із яких можна розглядати автономно.

Питання визначення сутності категорії «логістична діяльність» розглядається лише в поодиноких наукових працях. Тому дослідженню сутності цієї категорії з точки зору одного із сучасних наукових підходів було присвячено це дослідження. Актуальність такого дослідження обумовлена переосмисленням сутності цієї категорії науково-педагогічними працівниками які готують фахівців для сфери логістичної діяльності підприємств в умовах активного переходу від знанієвого до компетентнісного підходу в освіті. На нашу думку, найбільш доцільним в умовах запровадження компетентнісного підходу підготовки фахівців є системно-діяльнісний підхід в прикладних дослідженнях з економіки та менеджменту. В основу сучасного системно-діяльнісного підходу до дослідження категорії «логістична діяльність» було покладено такі базові категорії. Система – сконструйована особистістю у її свідомості структурована цільова модель частини цілісного середовища діяльності, поява та вияв якої зумовлені зовнішньою затребуваністю продукту (послуги) цієї частини середовища. Системоутворювальні фактори – чинники, які визначають процес конструювання системи і дозволяють бачити цілісне середовище діяльності у системному вимірі. Діяльність – процес активної взаємодії суб'єкта з об'єктом, під час якої суб'єкт задовольняє будь-які свої потреби та досягає бажаної цінності. Цінність – щось, чому суб'єкт усвідомлено призначає значущість, чим дорожить і заради чого готовий жертвувати чимось іншим, власними зусиллями, часом або грошима. Під визначенням будемо розуміти форму відображення світу за допомогою мовних засобів узагальнення предметів та явищ у найпростіших абстракціях, за допомогою яких систематизуються й узагальнюються факти. Основними перевагами системно-діяльнісного підходу у вирішенні поставленого завдання є наступні. Він дозволяє комплексно дослідити предмет логістичної діяльності та його складові в різних площинах. Дає можливість з'ясувати особливості логістичної діяльності в розрізі окремих ринків, галузей та сфер діяльності, масштабів діяльності, ситуацій тощо. Дозволяє ідентифікувати місце та роль логістичної діяльності в господарській діяльності економічних систем різних рівнів. Сприяє гармонічному поєднанню діяльнісного підходу в логістиці та освітній підготовці і зростанню професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Логістична діяльність у цьому дослідженні розглядається як категорія, що відображає в інтегрально-комплексному вигляді суб'єктно-об'єктні зв'язки та інші відношення її компонентів. Наявні зв'язки й відношення формуються для досягнення цілей логістичної діяльності в умовах мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування організації. Модель такої діяльності розглядалась в рамках системної тріади «суб'єкт логістичної діяльності – об'єкт логістичної діяльності-логістична активність». Провідна роль у визначенні цілей та завдань логістичної діяльності належить її суб'єкту, який формує їх під впливом зовнішніх вимог та умов і внутрішніх цінностей, потреб та інтересів. Саме на підставі балансу цих чинників формуються принципи логістичної діяльності та формалізуються її функції і операції спрямовані на трансформацію вхідних потоків ресурсів у вихідні потоки цінності. Суб'єкт діяльності в умовах існуючих обмежень обирає форми,

методи, засоби та процедури логістичної діяльності та здійснює постійне її оцінювання і вдосконалення. Об'єктом в цьому випадку є будь який ресурс логістичної діяльності представлений як в потоковій так і в іншій формах. Активність в цій моделі є спосіб перетворення логістичного процесу в логістичний продукт.

Таким чином, під категорією «логістична діяльність» будемо розуміти інтегровану та упорядковану в часі та просторі сукупність логістичних активностей, які спрямовано суб'єктом на формування та перетворення матеріальних і супутніх потоків для досягнення довгострокового успіху за рахунок максимального задоволення вимог споживачів, мінімізації витрат, узгодження інтересів учасників діяльності та ефективного захисту від дестабілізуючих чинників логістичного середовища.

Використана література:

1. Коніщева Н. Й. Управління логістичною діяльністю промислових підприємств / Н. Й. Коніщева, Н. В. Трушкіна // Економіка промисловості. – 2005. – № 1. – С. 114–123.
2. Современная логистика / [Джонсон Джеймс Вуд, Ф. Дональд, Дэниел Вордлоу, Л. Мерфи-мл., Р. Поль]. – [7-е издание]. – Издательский дом «Вильямс», 2002. – 624 с.
3. Сумець О. М. Змістовий аналіз дефініції «логістична діяльність» / О. М. Сумець // Сталий розвиток економіки. – № 4 (21). – 2013. – С. 290–296.
4. Сумець О. М. Візитна картка логістичної діяльності суб'єктів господарювання / О. М. Сумець // Проблемы подготовки профессиональных кадров по логистике в условиях глобальной конкурентной среды: Сборник докладов XI Международной научно-практической конференции. Отв. ред. М. Ю. Григорак, Л. В. Савченко (25–26 октября 2013 г.). – К.: Логос, 2013. – С. 495–498.
5. Ткачева А. В. Теоретична сутність логістичної діяльності підприємства / А. В. Ткачева // Економіка підприємства та управління виробництвом. – 2011. – С. 98–99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ed.ksue.edu.ua/ER/knt/e112_58/u112tkac.pdf.